

Bijlage II. Toelichting op het overzicht voor- en nadelen voorjaarsrapportage 2024

1. Wateraanvoer Drentse Primaire Aanvoercircuit (nadeel € 220.000,-)

In droge perioden wordt water aangevoerd via het Drentse Primaire Aanvoercircuit (DPA), zijnde de (Verlengde) Hoogeveense Vaart en de Drentse Hoofdvaart. In 2018 is het beheer van het DPA overgedragen door de Provincie Drenthe aan de waterschappen. Vanaf dat moment betalen we hiervoor een vergoeding aan de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen. Voor de kostenverdeling tussen de waterschappen hebben deze destijds afspraken gemaakt. In de praktijk blijken de kosten voor ons waterschap lastiger in te schatten dan voorheen vanwege de leeftijd van de gemalen. Ook de energieprijstijgingen hebben een sterk verhogend effect op de wateraanvoerkosten. Op basis van de eerder ontvangen afrekeningen, rekening houdende met de gestegen energiekosten en gelet op de extra wateraanvoer als gevolg van de droge zomers verwachten wij structureel hogere jaarlijkse kosten van € 220.000,-.

2. Kapitaallasten (voordeel € 200.000,-)

De kapitaallasten zijn bijgesteld op basis van de huidige gegevens. Uit de berekeningen blijkt dat, op basis van de bijgestelde planningen, de afschrijvingslasten dalen met € 200.000.

3. Extra kosten taludherstel hoog water (nadeel € 550.000,-)

Het overwegend natte najaar van 2023 en begin van 2024 is geëvalueerd en middels een bestuursvoorstel is deze evaluatie in het AB van 8 mei 2024 behandeld. Door de overtollige neerslag, gepaard met een aantal hevige stormen, werd ons afvoersysteem flink op de proef gesteld.

Voor wat betreft de taluds zakken elk jaar een aantal kilometer taluds in, maar we zien dat tijdens winterperioden met extreem veel neerslag veel taluds door verzadigde bodems instorten. De afgelopen winter betrof dit circa 3-4 keer meer kilometer taluds dan in een reguliere winter (circa 80 km extra).

De kosten voor het herstellen van de extra taludschade is begroot op € 550.000,-.

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het desbetreffende bestuursvoorstel (zie AB 8 mei 2024).

4. Bijdrage Het Waterschapshuis (nadeel € 27.000,-)

De geactualiseerde begroting 2024 van HWH geeft voor ons waterschap een bijdrage van € 1.110.000. In onze begroting 2024 is, op basis van de ontwerpbegroting HWH 2024, rekening gehouden met een bijdrage aan HWH van € 983.000. De bijdrage is derhalve € 127.000 hoger. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het bestuursvoorstel "Zienswijze actualisatie begroting 2024 Het Waterschapshuis" (AB 13 maart 2024).

De hogere bijdrage van € 127.000 is niet volledig meegenomen in deze voorjaarsrapportage. De afgelopen jaren zien wij namelijk een trend waarbij HWH de (geactualiseerde) begroting verhoogt en bij de jaarrekening een voordeel rapporteert. Achtereenvolgens hebben wij over de jaren 2019 tot en met 2023 respectievelijk € 99.000, € 159.000, € 89.000, € 146.000 en € 173.000 van onze bijdragen teruggekregen. Deze teruggave komt doordat een aantal programma's goedkoper uitvallen of dat programma's door diverse oorzaken niet zijn doorgegaan.

Aangezien de teruggave meestal minstens € 100.000 bedraagt, is in deze voorjaarsrapportage een nadeel van € 27.000 meegenomen voor de hogere bijdrage HWH.

5. Aanschaf takelkraanwagen (voordeel € 15.000,-)

Om de inspectie en onderhoudswerkzaamheden aan onze installaties in eigen beheer uit te kunnen blijven voeren op een ergonomische en duurzame manier wordt in de voorjaarsrapportage voorgesteld om een goede gebruikte vervangende takelkraanwagen aan te schaffen, die aan de opgestelde criteria voldoet voor wat betreft hijsvermogen en hijsbereik. De aanschafkosten hiervan worden geraamd op € 95.000,-. Voorgesteld wordt om voor deze aanschafkosten van € 95.000 een krediet beschikbaar te stellen.

Deze aanschafkosten worden in ongeveer drie jaar terugverdiend door jaarlijks € 30.000,- te besparen op de reguliere exploitatiekosten, met name door het voorkomen van inzet van externe kranen. Bovendien zijn we met deze takelkraanwagen flexibeler in de uitvoering van geplande en ongeplande werkzaamheden.

Uitgaande van een inzetbaarheid halverwege 2024 kan er in dit jaar een besparing gerealiseerd worden van: € 15.000,- door het voorkomen van inzet van externe kranen. In de meerjarenraming 2025-2029 is een jaarlijkse besparing van € 30.000,- verwerkt.

6. Waterschapsbelastingen (per saldo voordeel € 483.000,-)

Kwijtschelding watersysteembeheer (voordeel € 70.000,-)

Kwijtschelding zuiveringsbeheer (voordeel € 313.000,-)

Oninbaar watersysteemheffing (voordeel € 20.000,-)

Oninbaar zuiveringsheffing (voordeel € 80.000,-)

Watersysteemheffing gebouwd (voordeel € 258.000,-)

Watersysteemheffing ingezetenen (nadeel € 21.000,-)

Verontreinigingsheffing (voordeel € 8.000,-)

Zuiveringsheffing (nadeel € 245.000,-)

De afwijking van een aantal belastingopbrengsten wordt hieronder toegelicht.

De kosten voor kwijtschelding en daarmee samenhangend de kosten voor het oninbaar verklaren van belastingschulden vielen vorig jaar fors lager uit. De ingezette maatregelen vanuit het kabinet en sommige gemeenten hebben hier zeer waarschijnlijk voor gezorgd. De verwachting is dat de kosten ook dit jaar en volgende jaren zullen meevallen. Totaal beloopt dit voordeel voor dit jaar € 483.000,-.

Op basis van de meeste recente inschatting van gemeenten en de Waarderingskamer verwachten we een hogere WOZ – waarde van de gebouwde objecten in ons gebied dan waarmee bij de begroting rekening is gehouden. Daardoor verwachten wij ook een hogere opbrengst voor de watersysteemheffing gebouwd.

Op basis van het waterverbruik van 2023 bij tabel- en meetbedrijven (zie de jaarrekening 2023), verwachten we ook voor 2024 een lager waterverbruik. De opbrengst zuiveringsheffing zal naar verwachting daardoor ook dalen.

7. Dividend NWB (voordeel € 356.000,-)

In de begroting 2024 is uitgegaan van een dividenduitkering van de NWB over het jaar 2023 van € 50 miljoen. In de algemene vergadering van aandeelhouders van de NWB van april 2024 is besloten een dividend vast te stellen van € 60 miljoen. Dit betekent dat de in de begroting geraamde dividenduitkering van € 1.765.000 miljoen met € 356.000 kan worden verhoogd.

8. Opstartfase HWBP Verkenning versterking Dollarddijk (per saldo budgettair neutraal)

Het Algemeen Bestuur heeft op 7 februari 2024 ingestemd met het opstarten van de HWBP verkenning voor de Dollarddijk.

Uiteindelijk kost deze opstartfase het waterschap afgerond € 100.000,-. Ten einde rechtmatig uitgaven te doen is in deze VJR een budget neutrale wijziging verwerkt. Hierin worden de te activeren uren van onze medewerkers (€ 380.000,-) en het door ons uiteindelijk ten laste van de HWBP bestemmingsreserve te financieren aandeel (€ 100.000,-) in de begroting verwerkt.

9. Woon-werk vergoedingen (nadeel € 60.000,-)

Sinds 1 januari 2024 is voor het woon-werk verkeer de fiscaal toegestane vergoeding per kilometer verhoogd van € 0,21 per km naar € 0,23 per km. Conform de vastgestelde cao is deze verhoogde kilometervergoeding van toepassing. De extra jaarlijkse kosten bedragen € 60.000,-.

10. Sociale lasten (nadeel € 150.000,-)

De sociale lasten zijn sterk gestegen als gevolg van de inflatie. Het sociale verzekeringsloon (loon waarover belastingen en sociale premies worden betaald) is hierdoor met 12% gestegen. De extra kosten voor ons waterschap bedragen € 150.000,-.

11. Onderzoeksbudget Waterbeheerprogramma 2022-2027 (voordeel € 150.000,-)

In het Waterbeheerprogramma (WBP) 2022 – 2027 is een jaarbudget opgenomen van € 300.000,- voor het bekostigen van onderzoeken en pilots. Nu we ruim twee jaar van het WBP hebben uitgevoerd is de conclusie dat het geraamde budget maar deels wordt aangesproken. In 2022 en 2023 is respectievelijk € 190.000,- en € 220.000,- van dit budget niet besteed (onderuitputting). Vertraging in de opstartfase, het eerst met eigen medewerkers uitvoeren van projecten of andere prioriteiten (NPLG) zijn hier meestal debet aan. De verwachting is dat ook de komende twee jaren sprake zal zijn van onderuitputting. In de wetenschap dat alle onderzoeken en pilots uiteindelijk in de WBP periode wel zullen worden uitgevoerd wordt het budget in 2024 en 2025 met € 150.000,- verlaagd en daarna geleidelijk weer verhoogd naar € 300.000,-. Mochten een of meerdere onderzoeken of pilots eerder gestart worden – waardoor financiële afwijkingen ontstaan – dan komen wij hierop terug bij een voor- of najaarsrapportage.

12. Energie (nadeel € 250.000,-)

Als gevolg van onder andere hogere kosten van netverlies, de hoge inflatie en hogere kosten aan TenneT (landelijke netbeheerder) voor investeringen in het stroomnet, is er een stijging van de netbeheerkosten. Netbeheerkosten worden aan de netbeheerder (Enexis) betaald voor gebruik en onderhoud van het energienet.

De maandelijkse netwerkkosten voor een elektriciteitsaansluiting stijgen vanaf 1 januari 2024 met gemiddeld 40%. In de begroting 2024 is rekening gehouden met een stijging van 20% (€ 250.000). Dit betekent dus een extra stijging van € 250.000.

13. Bijdrage NBK (nadeel € 22.000,-)

Een vergoeding van het NBK in de personeelskosten van een medewerker is in 2024, conform afspraak, beëindigd.

14. Budgetoverheveling financieel- en projectbeheersingssysteem (nadeel € 260.000,-)

Bij de jaarrekening 2023 is voorgesteld het restantbudget 2023 van € 260.000 over te hevelen naar 2024.

Het huidige financieel systeem is vanaf 2000 in gebruik. Enkele jaren later is hier de projectenadministratie als maatwerk aan toegevoegd. Inmiddels is het systeem zodanig technisch verouderd dat een goede werking op termijn niet meer kan worden gegarandeerd. Tevens wordt het

steeds moeilijker gewenste aanpassingen als gevolg van gewijzigde informatiebehoefte aan te brengen. Daar komt bij dat de leverancier heeft aangegeven dat het systeem wordt uit gefaseerd. Voor de implementatiekosten van het nieuwe systeem is een budget opgenomen van in totaal € 1.000.000. In de voorjaarsrapportage 2023 is € 350.000 opgenomen en in de begroting 2024 is in het jaar 2024 € 650.000 opgenomen.

De implementatie vindt grotendeels plaats in 2024 en derhalve hebben in 2023 nog beperkt bestedingen plaats gevonden. Uiteindelijk is € 260.000 van het opgenomen budget in 2023 niet besteed.

15. Onttrekking en inzet bestemmingsreserve NPLG (per saldo budgettair neutraal)

Van het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is met terugwerkende kracht een subsidie ontvangen van € 300.000 voor door ons bestede uren aan het NPLG in 2023.

Een aantal medewerkers binnen het waterschap hebben hier uren aan besteed.

Deze subsidie is bedoeld ter compensatie van uren die onze medewerkers niet aan "reguliere" werkzaamheden hebben kunnen besteden. Deze subsidieregeling is echter pas medio oktober 2023 gepubliceerd. Hierdoor hebben we deze subsidie nog niet kunnen inzetten om extra (tijdelijke) personele capaciteit aan te trekken om de werkzaamheden die zijn blijven liggen in te halen (wat het doel van de subsidie is). Om deze reden is bij de jaarrekening 2023 voorgesteld om voor de ontvangen subsidie van € 300.000 een bestemmingsreserve NPLG te vormen. Middels deze bestemmingsreserve NPLG worden de extra personeelskosten voor het inhalen van werkzaamheden die zijn blijven liggen, gecompenseerd. In deze voorjaarsrapportage wordt voorgesteld om € 75.000 aan deze bestemmingsreserve te onttrekken. Hiermee worden de extra personeelskosten, gelet op het voorgaande, in 2024 gedekt.

16. Salarissen (nadeel € 190.000,-)

Het nadeel op salarissen betreft voor € 50.000 overwerkvergoedingen in verband met extra personele inzet als gevolg van het hoge water begin dit jaar en voor € 140.000 hogere kosten in verband met wettelijke/cao-regelingen (o.a. voorzieningen oudere medewerkers).

17. Optimalisatie P-verwijdering pilot (nadeel € 48.000,-)

Chemisch defosfateren kan een mogelijkheid zijn om een verdere reductie van fosfor uitstoot via onze rwzi's op oppervlakte te beperken. Dat is nodig om aan een van onze KRW verplichtingen te voldoen. Om dit te onderzoeken wordt op drie rwzi's (Veendam, Assen en Scheemda) deze methode toegepast voor een half jaar. De kosten bestaan vooral uit extra chemicaliën en extra slibafvoer. Deze kosten waren niet begroot.

18. Sanering asbesthoudende grond bij kadeversterking Borgsloot (nadeel € 40.000,-)

Bij het project kadeversterking Borgsloot is asbesthoudende grond aangetroffen. Dit komt naar voren uit een verkennend bodemonderzoek. De kosten voor saneren van de bodem bedragen € 40.000.

19. Asbestsanering werkplaats Veele (voordeel € 88.000,-)

In de begroting 2024 is voor asbestsanering van de daken van de locatie Veele een bedrag opgenomen van € 88.000. In 2024 zal echter nog worden onderzocht in welke vorm het een en ander kan worden verduurzaamd op de werkplaats Veele. De asbestsanering zal derhalve niet dit jaar, maar naar verwachting in 2025 plaatsvinden. De begrote kosten van € 88.000 zijn derhalve in de meerjarenraming 2025-2029 opgenomen.

20. SDE-subsidie (nadeel € 18.000,-)

Voor de opgewekte stroom middels onze zonnepanelen ontvangen wij vanuit de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE) een subsidie per kWh.

De jaarlijks te ontvangen SDE-subsidie is afhankelijk van de energieprijzen. Bij een hoge energieprijs, daalt het subsidiebedrag (de opgewekte stroom is dan sneller rendabel en een subsidie is dan volgens de regeling minder noodzakelijk). Wegens de hogere energieprijzen zullen we dit jaar € 18.000 minder SDE-subsidie ontvangen dan was begroot.

21. Metingen aan lachgasemmissies (per saldo budgettair neutraal)

In het AB van 10 april 2024 is besloten dat ons waterschap deelneemt aan het landelijk Versnellingsprogramma Lachgas. Op basis van een landelijke inventarisatie zijn 52 representatieve rwzi's geselecteerd waar vier jaar lang metingen aan lachgas worden verricht. Voor ons zijn dat de rwzi's Gieten en Stadskanaal. De waterschappen is gevraagd om de benodigde sensoren zelf aan te schaffen en zelf de benodigde exploitatiekosten te dragen. Voor verdere informatie wordt verwezen naar het desbetreffende bestuursvoorstel (AB 10 april 2024).

De jaarlijkse exploitatiekosten bedragen € 102.000,-. Het dekken van deze geraamde kosten wordt – vanwege het innovatieve karakter – in 2024 vanuit de bestemmingsreserve duurzaamheid / innovatie (restantbudget vorige coalitieperiode) gefinancierd. De extra lasten voor 2025 – 2027 worden in de meerjarenraming 2025-2029 meegenomen.

22. Aanschaf laadpalen bij zonnecarport waterschapshuis (per saldo budgettair neutraal)

Dit voorjaar is gestart met de aanleg van de zonnecarports bij het hoofdkantoor van het waterschap. Hierbij is rekening gehouden met het treffen van voorzieningen voor het in de toekomst plaatsen van laadpalen. Het later plaatsen van laadpalen is dan eenvoudiger. De kans doet zich voor om samen met het plaatsen van de zonnecarports ook al laadpalen te plaatsen. De huidige laadpalen zijn 6 jaar oud en vertonen dikwijls mankementen. Daarnaast neemt het aantal hybride of volledig elektrische voertuigen toe – niet alleen van bezoekers en medewerkers, maar ook bij ons eigen wagenpark - wat een uitbreiding van het aantal laadpunten rechtvaardigt (o.a. qua dienstverlening en uitstraling). De kosten bedragen afgerond € 40.000,-. Deze kosten worden voor 50% gedekt uit de resterende bestemmingsreserve duurzaamheid / innovatie en voor 50% uit de reguliere onderhoudsbudgetten voor huisvesting. Het deel dat uit de bestemmingsreserve wordt gedekt wordt via deze VJR budgettair neutraal verwerkt.

23. Onderzoekskosten zinkers VKA (nadeel € 125.000,-)

Voor het transport van zout bedrijfsafvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding (VKA) naar de Waddenzee aangelegd. Het waterschap beschouwt deze VKA niet als een overheidstaak en hierover heeft enige tijd onenigheid bestaan tussen het waterschap en de betrokken bedrijven. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beheer en onderhoud van de VKA geen publieke taak van het waterschap is. Momenteel vinden constructieve gesprekken plaats met de bedrijven met de intentie om tot een oplossing te komen. Hierbij worden afspraken gemaakt over het eigendom, beheer en onderhoud van de VKA. Het streven is om deze afspraken in 2024 af te ronden. Voor deze overdracht wordt nog onderzoek uitgevoerd naar de staat van een aantal zinkers. De kosten hiervan bedragen € 125.000,-.